

โรคหัด ไม่ใช่แค่ไข้ผื่นแดง แต่อันตรายกว่าที่คิด!

นายแพทย์ณัฐ บัญตะวัน
แพทย์ประจำสาขาอายุรกรรมทั่วไป
โรงพยาบาลเปาโล สมุทรปราการ

“โรคหัด” เป็นเชื้อไวรัสที่เกิดจาก Measles สามารถติดต่อย่างมาก ผ่านทางลมหายใจ การสัมผัส แพร่กระจายผ่านละอองฝอย การไอ จาม หรือพูดคุยระยะใกล้ชิด โดยเฉพาะในเด็กเล็กและผู้ที่มีภูมิคุ้มกันต่ำ หรือผู้ที่ไม่มีวัคซีนป้องกัน แม้เป็นแล้วจะหายได้ภายใน 1-2 สัปดาห์ แต่ในผู้ป่วยบางรายก็อาจพบภาวะแทรกซ้อนที่ถึงแก่ชีวิตได้

อาการของ "โรคหัด"

เริ่มแรกจะคล้ายไข้หวัดธรรมดา และเพิ่มความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ แต่จะแสดงอาการที่ชัดเจน สังเกตได้ง่าย โดยมีระยะฟักตัวอยู่ที่ 7-21 วัน มีระยะแพร่เชื้ออยู่ที่ 4 วันก่อนผื่นขึ้น จนถึงหลังผื่นขึ้น 4 วัน

- ระยะไข้ 2-4 วันแรก จะมีอาการคัดจมูก ไอแห้ง ไข้สูง น้ำมูกไหล ตาแดง อ่อนเพลีย ปวดเมื่อยตามร่างกาย ไม่อยากอาหาร และที่เห็นได้ชัดก็คือ จะมีจุดขาวเล็กๆ เกิดขึ้นในกระพุ้งแก้ม
- ระยะที่มีผื่น 3-5 วันหลังเริ่มมีไข้ เกิดจุดขาวในกระพุ้งแก้มมากขึ้น มีผื่นแดงขึ้นที่ใบหน้า กระจายไปทั่วร่างกาย ผื่นจะนูนขึ้น ติดกันเป็นปื้นๆ บางรายอาจมีอาการคันร่วมด้วย

"โรคหัด" อันตราย แค่ไหน?

หลายคนมองว่า โรคหัด เป็นแค่ผื่นแดงที่ขึ้นตามตัวเท่านั้น แต่จริงๆ แล้ว โรคนี้สามารถเกิด "ภาวะแทรกซ้อน" จนเกิดภาวะอื่นๆ ตามมาได้ เช่น หูอักเสบจนสูญเสียการได้ยิน ภาวะปอดอักเสบ ซึ่งเป็นภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรง อันตรายถึงขั้นเสียชีวิต ในกลุ่มที่ไม่ได้รับวัคซีนป้องกัน จะมีโอกาสเสียชีวิตได้มากกว่าผู้ที่ได้รับวัคซีนแล้ว ผู้ที่มีภูมิคุ้มกันต่ำ อย่างผู้ป่วยโรคมะเร็ง หรือโรคเอดส์ บางรายการมีอาการรุนแรง หายใจลำบาก ชิม หรือไข้สูงไม่ลด ต้องรีบพบแพทย์ทันที

การป้องกันและรักษา "โรคหัด"

เมื่อตรวจแน่ชัดแล้วว่าป่วยเป็นโรคนี้ แพทย์จะทำการรักษาไปตามอาการ โดยผู้ป่วยที่มีไข้ จะได้รับยาลดไข้ พักผ่อนและดื่มน้ำให้มากๆ แยกการรักษาออกจากคนอื่นๆ เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อ อยู่ใน

การเฝ้าดูอาการของแพทย์ เพื่อสังเกตภาวะแทรกซ้อนต่างๆ จนอาการดีขึ้น และหายดีในที่สุด ซึ่งจะใช้เวลา 7-10 วัน

การฉีดวัคซีนป้องกัน "โรคหัด"

วัคซีนสามารถป้องกันได้ทั้ง โรคหัด คางทูม และหัดเยอรมัน เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ ลดความเสี่ยง และการแพร่ระบาดได้เกือบ 100%

- เข็มแรก อายุ 9-12 เดือน
- เข็มที่ 2 อายุ 2 ปีครึ่ง
- เข็มกระตุ้น ทุก 10 ปี

ส่วนใหญ่ที่ยังไม่มีภูมิคุ้มกัน สามารถรับวัคซีนได้ 2 เข็ม แต่ต้องเว้นช่วงการฉีดแต่ละรอบให้ห่างกันอย่างน้อย 30 วัน

ที่มา : <https://www.paolohospital.com/th-th/samut/Article/Details/บทความสุขภาพ/โรคหัด-ไม่ใช่แค่ไข้ผื่นแดง-แต่อันตรายกว่าที่คิด->

ภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่อง...เกี่ยวข้องกับโรคใดบ้าง?

นายแพทย์สิทธิโชค หทัยสรวง

แพทย์ประจำสาขาอายุรกรรม

โรงพยาบาลเปาโล สมุทรปราการ

ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย (Immune System) คือระบบที่ทำหน้าที่ป้องกันร่างกายจากเชื้อโรค เช่น แบคทีเรีย ไวรัส เชื้อรา และปรสิต รวมถึงสิ่งแปลกปลอมหรือความผิดปกติอื่นๆ ที่อาจเป็นอันตรายต่อร่างกาย ซึ่งยิ่งในคนที่มีระบบภูมิคุ้มกันสูงก็จะส่งผลให้ไม่เจ็บป่วยง่าย หรือเกิดโรคได้ยากกว่าคนที่มีระบบภูมิคุ้มกันต่ำ และยิ่งในผู้ที่มีระบบภูมิคุ้มกันต่ำจนเกิดความผิดปกติอยู่บ่อยครั้ง นั้นอาจแสดงถึงภาวะที่เรียกว่า “ภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่อง”

ภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่อง คือ?

ภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่อง (Immunodeficiency) เป็นภาวะที่ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายทำงานไม่เต็มที่เนื่องจากเกิดความผิดปกติ ส่งผลให้ร่างกายมีความเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อหรือโรคต่างๆ หรืออาจทำให้การรักษาโรคเป็นไปได้ยากกว่า โดยภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่องสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

1. **ภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่องแรกเริ่ม (Primary Immunodeficiency)** : เป็นภาวะที่ระบบภูมิคุ้มกันเกิดความผิดปกติตั้งแต่กำเนิด อาจเกิดได้จากการถ่ายทอดทางพันธุกรรม
2. **ภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่องภายหลัง (Secondary Immunodeficiency)** : เป็นภาวะที่ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายไม่ได้เกิดความผิดปกติโดยกำเนิด หากแต่เกิดขึ้นภายหลัง ซึ่งเกิดได้จากหลายปัจจัย เช่น การติดเชื้อไวรัส HIV หรือการใช้ยากดภูมิคุ้มกันในการรักษาโรคต่างๆ เช่น การปลูกถ่ายอวัยวะ หรือการรักษาด้วยเคมีบำบัด เป็นต้น

สังเกตอย่างไร? ว่าตนเองเข้าข่ายภูมิคุ้มกันบกพร่อง!

- มีการติดเชื้อบ่อยครั้ง
- เกิดการติดเชื้อที่รุนแรงหรือยากต่อการรักษา เช่น เกิดการติดเชื้อ HIV
- มีโรคแทรกซ้อนที่เกี่ยวข้องกับระบบภูมิคุ้มกัน เช่น โรคเอดส์ (AIDS)
- มีประวัติบุคคลในครอบครัวเป็นภูมิคุ้มกันบกพร่อง

มีภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่อง...เสี่ยงโรคใดบ้าง?

เมื่อระบบภูมิคุ้มกันบกพร่อง ร่างกายจะมีความเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อและโรคต่างๆ ซึ่งสามารถทำให้เกิดการเจ็บป่วยได้ง่าย อีกทั้งการรักษาก็อาจเป็นไปได้ยากกว่าที่ควร โดยโรคที่สามารถเกิดขึ้นได้ง่ายเมื่อเป็นภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่อง ได้แก่

1. เกิดการติดเชื้อแบคทีเรีย :

- ปอดบวม
- การติดเชื้อในหู (otitis media)
- การติดเชื้อทางเดินปัสสาวะ (urinary tract infections)
- การติดเชื้อในกระแสเลือด (sepsis)
- การติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจส่วนบนและล่าง
- การติดเชื้อในปอด
- การติดเชื้อวัณโรคและวัณโรคเทียม

2. การติดเชื้อไวรัส :

- ไข้หวัดใหญ่
- ไข้หวัดทั่วไป
- การติดเชื้อไวรัสเริม (herpes simplex)
- ไวรัสตับอักเสบ (hepatitis)

3. การติดเชื้อรา :

- การติดเชื้อราในปาก (oral thrush)
- การติดเชื้อราในผิวหนัง (dermatophytosis)
- การติดเชื้อราในปอด (aspergillosis)

4. การติดเชื้อโปรโตซัวและปรสิต :

- การติดเชื้อพยาธิในลำไส้ (giardiasis)
- การติดเชื้อพยาธิในเลือด (malaria)
- การติดเชื้อโปรโตซัวในระบบทางเดินอาหาร (cryptosporidiosis)

5. โรคออโตอิมมูน :

- ระบบภูมิคุ้มกันอาจโจมตีเนื้อเยื่อร่างกายเอง ทำให้เกิดโรคออโตอิมมูน หรือที่รู้จักกันในชื่อ “โรคแพ้ภูมิตนเอง (autoimmune diseases)”

6. โรคมะเร็ง :

- ระบบภูมิคุ้มกันบกพร่องอาจทำให้มีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดมะเร็งบางชนิด เช่น มะเร็งผิวหนัง (skin cancer), มะเร็งต่อมน้ำเหลือง (lymphoma)

ที่มา : <https://www.paolohospital.com/th-th/samut/Article/Details/บทความสุขภาพ/ภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่อง---เกี่ยวข้องกับโรคใดบ้าง->